

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com. ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 1, 2020 | 30.01.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.1.75](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.75)

УДК: 631.164.2356

*О. В. Білоткач,
викладач кафедри інформаційних систем і технологій,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: 0000-0002-5137-8738*

ОЦІНКА СТАНУ ТА РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*O. Bilotkach
lecturer of Information Systems and Technologies,
Dnipro State Agrarian University of Economics*

ASSESSMENT OF THE STATE AND DEVELOPMENT OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE

Доведено, що інвестиційна привабливість є незаперечним фактором стабільного соціально-економічного розвитку країни. Суть інвестиційної привабливості включає оцінку рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, людського капіталу, фінансових можливостей, що суттєво впливають на формування прибутковості вкладених основних фондів та інвестиційних ризиків. Аграрний сектор України є інвестиційно привабливий і має потужний потенціал для збільшення обсягу валової сільськогосподарської продукції та забезпечення населення якісними харчовими продуктами. Для підвищення рівня інвестиційної привабливості аграрного сектору рекомендуємо органам влади впровадити механізм накопичення вільних коштів, зокрема, у венчурних фондах; створити інноваційну систему страхування ризиків; накопичення державних коштів у рамках систем соціального та пенсійного страхування та їх спрямованість на довгострокове кредитування інвестиційної діяльності; посилення інвестиційної активності населення та забезпечення гарантованого захисту своїх заощаджень.

Agricultural enterprises in Ukraine require a considerable investment income. The paper studies the main problems and conditions for investment into agricultural enterprises, the scope and dynamics of their investment provision. The results of agricultural enterprises activity depend directly on the state of their fixed assets. This is one of the biggest vulnerabilities of agricultural enterprises, which makes it impossible for the economy of Ukraine to demonstrate decent results. Investments should be used primarily for the development of material and technical basis of agricultural enterprises, because the fixed assets always depreciate, the term of their use in many enterprises exceeds 15 years and their number is constantly decreasing.

It is proved that investment attractiveness is an indisputable factor in the stable socioeconomic development of the country. The essence of investment attractiveness of region as aggregate conditions characteristic of the country is determined, which includes assessment of development

level of investment infrastructure, human capital, financial opportunities, which significantly affect the formation of profitability of invested fixed assets and investment risks. Investment attractiveness of an individual region of Ukraine is assessed. It is proved that agricultural sector of Ukraine is investment-attractive and has a powerful potential for increasing the volume of gross agricultural products and providing the population with quality food products. The main problems connected with the receipt of investments into the economy of the region are determined, ways of their solution are revealed. In order to improve investment attractiveness level of agricultural sector of Ukraine, we recommend authorities to work in the following areas: introduction of free funds accumulation mechanism, in particular, in venture funds; creation of innovative risks insurance system; accumulation of public funds within the framework of social and pension insurance systems and their focus on long-term lending of investment activity; strengthening investment activity of population and ensuring guaranteed protection of their savings.

Ключові слова: *інвестиційне забезпечення; інвестиційна привабливість; інвестиційний потенціал; інвестиційний клімат країни.*

Keywords: *investment support; investment attractiveness; investment potential; investment climate of country.*

Постановка проблеми. Інвестиційні ресурси – головний рушійний фактор розвитку будь-якого економічного процесу. Інвестиції у поєднанні з інноваціями дають мультиплікативний ефект, не лише збільшуючи кількість робочих місць і обсяги виробленої продукції, а й знижуючи вартість одиниці продукції, покращуючи її якість, підвищуючи рентабельність виробництва, умови праці та її продуктивність.

Швидке залучення та оптимальне використання інвестицій – найшвидший шлях до піднесення економічного розвитку держави на новий рівень, зокрема інвестиційний. Продумана інвестиційна політика забезпечує її учасників сприятливими нормативно-правовими та економічними умовами для вкладення інвестицій в економіку держави, зосереджуючи їх інвестиційну спрямованість. Створення та реалізація ефективної, адекватної сучасним вимогам інвестиційної політики в Україні досі залишається актуальним питанням. Ефективний розвиток сільськогосподарських підприємств України неможливий без істотного збільшення обсягів інвестицій, потрібно вибрати найбільш ефективні джерела фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сучасного стану інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств досить ґрунтовно досліджуються у наукових працях таких вчених як Т. Ратошнюк [1], М. Мартинюк, П. Гайдуцький, А. Ліссітса, В. Гераймовича, Ю. Лупенка, В. Месея-Веселяка, С. Гуткевич [2], О. Захарчук [3], М. Кісіль [4], М. Коденська [5] та інші.

Однак, враховуючи багатовимірність природи досліджуваної теми, деякі з її аспектів не були ретельно вивчені. Зокрема, питання оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України та напрями її вдосконалення залишаються недостатньо дослідженими.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану інвестицій у сільськогосподарські підприємства та обґрунтування пропозицій щодо підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України.

Виклад основного матеріалу. Регіональна політика залучення інвестицій визначається як один з основних факторів, що впливають не лише на ефективність економічного зростання, але й на зміст та форму вступу України до світової економічної системи.

З метою підвищення рівня інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України необхідним є створення позитивного інвестиційного клімату.

Інвестиційний клімат країни – це сукупність політичних, економічних, правових, географічних умов, які впливають на інвестиційну діяльність інвесторів, а також показує привабливість країни як для діючих, так і для потенційних інвесторів. Держава повинна створити сприятливий інвестиційний клімат для вітчизняних та іноземних інвесторів [6].

Інвестиційна привабливість - це сукупність факторів, а саме соціальних, екологічних та економічних, що забезпечують функціонування регіону та стабільність інвестиційної діяльності існуючих, потенційних інвесторів.

Глазунов В. І. стверджує, що оцінка інвестиційної привабливості повинна дати відповідь на питання про те, куди, коли і скільки ресурсів може спрямувати інвестор у процесі здійснення інвестицій.

Русак Н.О. і Русак В.А. зводять визначення інвестиційної привабливості об'єкта в основному до евристичних методів, пов'язаних з ранжуванням досліджуваних об'єктів на підставі оцінки спеціалістів (експертів) [7].

Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств України - це віртуальна концепція, оскільки бажане не завжди відповідає дійсності.

Оцінюючи інвестиційну привабливість конкретного регіону, рейтингові агенції враховують не лише природний та виробничий потенціал, наявність робочих та фінансових ресурсів, а й (як правило, в результаті опитувань) оцінки політичної ситуації в регіоні, рівня корупції чиновників, судовий захист підприємництва на території тощо. Більше того, думка респондентів може бути протилежна залежно від їх особистого досвіду взаємодії із структурами державної влади.

На нашу думку, інвестиційна привабливість є сукупною характеристикою певних територіальних умов країни, що включає оцінку рівня розвитку правових рамок, інвестиційної інфраструктури, людського капіталу, фінансової спроможності, що суттєво впливає на формування прибутковості та інвестиційних ризиків.

Факторами, що визначають інвестиційну привабливість країни, є:

1. наявність ресурсно-сировинної бази та особливості природно-кліматичних умов;
2. економіко-географічне положення країни та рівень забезпеченості його інфраструктурою;
3. наявність трудового потенціалу та рівень його кваліфікації;
4. сукупна купівельна спроможність населення;
5. розвиток інституціональної ринкової структури (біржі, банки, фінансові посередники, страхові компанії тощо);
6. загальнодержавні чинники (рівень політичної стабільності, діюча система законодавства, система оподаткування, умови діяльності іноземних інвесторів тощо).

Отже, давайте детальніше розглянемо всі перераховані вище компоненти, щоб реально оцінити інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств України.

Державне регулювання інвестиційної діяльності спрямоване на управління не лише державними інвестиціями, а й регулювання умов інвестиційної діяльності та контроль за діями всіх інвесторів та учасників інвестиційного процесу.

Механізм державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні здійснюється таким чином:

- ✓ надання фінансової допомоги у вигляді грантів, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництва;
- ✓ розробка державних норм і стандартів;
- ✓ здійснення заходів щодо розвитку та захисту економічної конкуренції;
- ✓ денационалізація та приватизація майна;
- ✓ визначення умов використання земель, води та інших природних ресурсів;
- ✓ регулювання цінової політики;
- ✓ державна експертна експертиза інвестиційних проектів.

Сучасна Україна має мало конкурентних позицій на світових ринках у сфері інвестицій. Глибокий спад промислового виробництва в цілому та галузей, заснованих на знаннях, зокрема, призводить до деградації та деіндустріалізації національної економіки.

Реальні інвестиції – це вкладення в основний капітал і на приріст матеріально-технічних засобів, відтворення основних фондів. Більшість сільськогосподарських підприємств України інвестують в реальні інвестиції. Отже, ми будемо досліджувати стан та проблеми реальних інвестицій в економіку та сільське господарство України.

В останні роки підтримка економічного розвитку країни була спрямована на залучення іноземних інвестицій. Обсяг іноземних інвестицій в економіку України протягом 2012 – 2019 років представлений у таблиці 1.

За останні вісім років іноземні інвестиції в економіку України зменшились на 35 відсотків, різкий спад інвестицій припадає на 2014 рік. Це зумовлене економічною та політичною кризами в Україні. Але такі країни як: Кіпр (28,2 відсотка), Нідерланди (20,2 відсотка) продовжують інвестувати в Україну. Більшість інвестицій з різних країн було здійснено у 2013 році та на початку 2014 року становило 53,7 мільярда доларів США, що порівняно з 2012 роком - це збільшення на 5,5 мільярдів доларів або на 11,4 відсотка. Порівняно з початком 2014 року, наприкінці 2015 року обсяг інвестицій впав на 21,6 мільярда доларів США або на 40 відсотків. У 2017-2018 роках ситуація стабілізувалась, а у 2019 році йде тенденція до зростання по всіх країнах.

Таблиця 1.
Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) країн світу в економіку України на 1 січня
(наведені країни з найбільшими інвестиціями), млн. дол. США

Країна	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Австрія	2317,5	2476,9	2314,0	1648,7	1559,8	1099,9	1038,8	1150,0
Велика Британія	2536,4	2496,9	2768,2	2153,4	1790,3	1947,0	1944,4	2131,0
Нідерланди	9323,8	8727,6	9007,5	6887,3	6090,3	6028,4	6395,0	7118,2
Німеччина	5329,8	4496,3	2908,4	2110,6	1604,9	1564,2	1682,9	1701,4
Кіпр	12700,8	15907,7	17725,6	11971,6	9894,8	8785,5	8932,7	9542,1
Франція	1993,1	1510,3	1520,5	1341,9	1299,1	615,6	723,4	744,4
Всього інвестицій з усіх країн	48197,6	51705,3	53704,0	38356,8	32122,5	31230,3	31606,4	32911,0

Джерело: [8]

У той же час Україна здійснювала прямі інвестиції в інші країни, обсяг яких за період 2012-2019 рр. майже не змінився і становить 6,2-6,7 млрд. доларів США (табл. 2).

Інвестиції з України в основному спрямовуються на Кіпр. Вони становлять 93,8 відсотка від загальної суми або 5,9 млрд. доларів США. Інвестиції на Кіпр це вивід грошей в офшорну країну.

Невеликі інвестиції надходять до Латвії та інших країн. Отримані прямі іноземні інвестиції повинні бути спрямовані на інвестиційний розвиток усіх галузей економіки в Україні, особливо сільського господарства, оскільки кожен третій долар, який надходить у країну, генерується за рахунок експорту сільськогосподарської продукції, кожен п'ятий українець працює у сільському господарстві та цій галузі робить значний внесок у ВВП.

Таблиця 2.
Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіку країн світу з України на 1 січня
(наведені країни з найбільшими інвестиціями), млн. дол. США

Країна	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Латвія	80,4	95,5	98,6	85,0	69,8	68,4	60,9	72,5
Польща	46,3	52,3	56,4	53,4	50,2	48,7	6,7	6,6
Кіпр	5899,7	5917,6	5925,1	5926,1	5923,7	5930,5	5932,5	5931,9
Всього інвестицій з України	6435,4	6568,1	6702,9	6456,2	6315,2	6346,3	6322,0	6294,2

Джерело: [8]

Прямі іноземні інвестиції у сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство в період 2012-2019 рр. у порівнянні з іншими секторами економіки України наведені в таблиці 3.

Таблиця 3.
Прямі іноземні інвестиції в сектори економіки України, млн. доларів США

Сектор економіки	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Сільське, лісове та рибне господарство	725,3	717,8	776,9	617,0	502,2	586,2	578,6	461,2
Промисловість	17303,8	18031,1	17681,4	12419,4	9893,6	9667,6	10543,7	10823,0
Переробна промисловість	12394,2	12899,3	12004,6	8797,6	7531,9	7523,9	7999,9	8337,6
Металургійне виробництво	5585,2	5175,3	3354,6	2181,3	1533,1	1560,8	1637,1	1662,3
Фінансова та страхова діяльність	12908,1	13094,9	12261,4	6421,7	4350,1	3627,4	3526,3	3641,1
Операції з нерухомим майном	3508,9	3878,3	4768,3	3979,4	3882,1	3764,4	3796,3	4258,4
Всього інвестицій	48197,6	51705,3	53704,0	38356,8	32122,5	31230,3	31606,4	32911,0

Джерело: [8]

Іноземні інвестиції зосереджені в основному на розвитку промисловості (на кінець 2012 року - 36 відсотка та 2019 – 32,9 відсотка), а також на переробній промисловості (2012 – 25,7 відсотка та 2019 – 25,3 відсотка). Інвестиції в сільське, лісове та рибне господарство незначні, і наприкінці 2019 року становили лише 1,4 відсотка від загальної суми інвестицій в економіці України. У той же час, у 2019 році, у порівнянні з 2012 р. вони знизилися з 725,3 до 461,2 млн. доларів США.

Агропромисловий комплекс займає третє місце в економіці Дніпропетровської області за обсягом реалізованої продукції. Її обсяг становить 2,4 млн. дол. США (5% від загального обсягу України) та показує збільшення на 18,4% порівняно з 2018 роком.

Капітальні інвестиції склали 217,5 млн. дол. (зростання на 17,7% до 2017 року), більше половини з яких було інвестовано в рослинництво. Обсяг капітальних вкладень в агропромисловий комплекс Дніпропетровської області у 2018 році показано в таблиці 4.

Таблиця 4.
Обсяг капітальних вкладень в агропромисловий комплекс Дніпропетровської області у 2018 році

Напрями виробництва	млн. дол. США	Відсоткова частка по регіону
Сільське господарство (зернові культури (крім рису), зернобобові та олійні культури, овочі, баштанні та баштанні культури, коренеплоди)	103,8	47,7
Виробництво м'яса та м'ясних виробів	53,3	24,5
Виробництво харчових продуктів	41,0	18,9
Сільське господарство (велика рогата худоба, свині, домашня птиця)	8,7	4,0
Виробництво масел та тваринних жирів	4,8	2,2
Виробництво сільськогосподарської техніки та обладнання	0,9	0,4
Інші	5,0	2,3
Всього	217,5	100

Джерело: [8]

Державний уряд повинен створити сприятливе політичне, законодавче, соціальне та економічне середовище у тісній взаємодії з суб'єктами господарювання. Необхідно створити механізм підтримки державних та приватних страхових компаній, які спеціалізуються на інноваційних ризиках: спрощення оподаткування таких компаній, надання позик на пільгових умовах.

Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. З метою забезпечення сприятливого та стабільного інвестиційного режиму держава встановлює державні гарантії захисту інвестицій [9].

Впровадження механізму ДПП сприятиме реалізації державної політики, орієнтованої на міжнародні стандарти та чітко спрямованої на підвищення соціальних стандартів життя населення. Ми вважаємо, потрібно сформулювати якісно нову політику для стимулювання інвестицій, спрямовану на підвищення інвестиційної привабливості сільського господарства України.

Головною особливістю інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств України є їх потреби в інвестуванні інфраструктури сільського господарства та соціальної сфери, адже сучасна аграрна економіка України є не лише галуззю виробництва, але й способом життя сільського населення. Нерозривність виробництва та побуту обумовлює необхідність будівництва й розвитку шкіл, дитячих дошкільних закладів, закладів побутового обслуговування, торговельної мережі, автомобільних та залізничних шляхів сполучення, газо-, водо- та електропостачання тощо. Тому специфічною метою інвестиційної діяльності в сільському господарстві є соціальний захист та забезпечення сільського населення, що обумовлюється нерозривністю аграрного виробництва та способу життя сільського населення [10].

Визначено, що загалом політика іноземних держав щодо інвестиційної сфери переслідує такі основні цілі: напрям інвестицій на реструктуризацію економіки для підвищення її ефективності; обіг заощаджень в інвестиціях реального сектора економіки; формування ефективного та контрольованого ринку капіталу; зменшення та страхування інвестиційних ризиків; поліпшення інвестиційного клімату для внутрішнього та іноземного капіталу тощо.

Публічний характер самого інвестиційного процесу вимагає структурування інвестиційних ресурсів та узгодженості впливу держави на інвестиційний процес. Система іпотечного фінансування є ефективним засобом накопичення та перерозподілу грошей, перетворення приватних заощаджень в інвестиційні ресурси, створення інструментів стимулювання розвитку внутрішнього фінансового ринку, а також підвищення ефективності державної економічної політики. У той же час, складність ринкових механізмів функціонування ринку іпотечного кредитування, постійна трансформація процесів фінансування та неефективне використання

законодавчо визначених механізмів інвестування та фінансування визначають актуальність для поліпшення організаційного рівня ринку іпотечних кредитів, удосконалення форм, методів та інструментів за його функціонування. Таким чином, розвиток ринку іпотечних кредитів в Україні є однією з найважливіших проблем на сучасному етапі, що потребує термінового вирішення.

Для ефективного процесу інвестування сільськогосподарських підприємств України необхідно визначити пріоритетні напрями розвитку галузі, найбільш доцільні на даний період часу об'єкти інвестування; розробити заходи мотивації праці для залучення висококваліфікованих працівників; визначити можливості накопичення власних джерел фінансування інвестицій.

Висновки. Агропромисловий комплекс України має потужний потенціал для збільшення обсягу валової сільськогосподарської продукції та забезпечення населення якісними харчовими продуктами. Особливу увагу потрібно приділити впровадженню нововведень, що можливо лише через законодавчу та інвестиційну підтримку, що, в свою чергу, сприятиме розвитку всієї інфраструктури. Зростання інвестицій залежить не лише від стану сільського господарства, але і від боротьби з корупцією, захисту прав інвесторів та адміністративні перешкоди для розвитку інвестиційної діяльності. Доступ до ринків ЄС, безумовно, допоможе збільшити виробництво сільського господарства також збільшити кількість зернових, овочевих та фруктових сховищ та консолідувати країну як стабільного експортера. Все це позитивно вплине на зайнятість у країні, оскільки будуть створені робочі місця, які позитивно вплинуть на добробут населення. Ринок землі може привернути вітчизняних та іноземних інвесторів, українські сільськогосподарські угіддя є рентабельним і перспективним капіталовкладенням.

На жаль, вітчизняні сільськогосподарські підприємства України та приватні виробники сільськогосподарської продукції не в змозі конкурувати з іноземними інвесторами за рівнем накопичення капіталу. Наша сильна сторона – це запаси корисних копалин, величезні запаси сировини при низьких темпах її освоєння та розробки однозначно будуть приваблювати іноземних інвесторів, а також низький рівень середньої заробітної плати. Подальші дослідження, на нашу думку, мають стосуватися питань розвитку ефективних механізмів формування оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України.

Список літератури.

1. Ратошнюк Т. М. Інвестиційна привабливість аграрної сфери / Т. М. Ратошнюк, М. А. Мартинюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінанси і кредит / Т. М. Ратошнюк, М. А. Мартинюк, 2013. С. 88–93.
2. Гуткевич С. О., Пугачов М.І., Завадських Г.М., Занозовська О.Г. (2016). Стратегія розвитку: інвестиційний вимір. Харків, С.16-17.
3. Захарчук О. В. Проблеми матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств України / О. В. Захарчук // Економіка АПК / О. В. Захарчук, 2014. № 7. С. 92-99.
4. Кисіль М. І. Сучасні виклики, стратегічні пріоритети та завдання щодо інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства / М. І. Кисіль // Інноваційна економіка / М. І. Кисіль, 2014. С. 14–19.
5. Коденська М. Ю. Інвестиційна складова аграрно-промислової інтеграції / М. Ю. Коденська, Ю. О. Нестерчук // Економіка АПК / М. Ю. Коденська, Ю. О. Нестерчук., 2011. С. 45–51.
6. Савчук Н. Стан інвестиційного клімату України та напрями його покращення [Електронний ресурс]. / Н.Савчук. — Режим доступу: <http://www.lvivacademy.com/visnik8/fail/Savchuk.pdf>.
7. Вишняк Г.О. Формування системи моніторингу інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств / Г.О. Вишняк // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — 2015. — № 1. — С. 58—62.
8. Офіційний сайт головного управління статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Закон України «Про інвестиційну діяльність» (03.10.2019 року №155-IX) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T156000.html.
10. Урядовий портал: Держінвестпроект: інвестиційна привабливість регіонів, повна версія рейтингу та звіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>.

References.

1. Ratoshnyuk, T.M. (2013), “Investment attractiveness of agrarian sphere”, *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Finansy i kredyt*, pp. 88–93.
2. Gutkevich, S.O. Pugachev M.I. Zavadsky G.M. and Zanozovskaya A.G. (2016), *Stratehiia rozvytku: investytsijnyj vymir* [Development strategy: investment dimension], Kharkiv, Ukraine pp.16-17.
3. Zakharchuk, O.V. (2014), “Problems of material and technical support of agricultural enterprises of Ukraine”, *Ekonomika APK*, vol. 7, pp. 92-99.
4. Kisil, M.I. (2014), “Modern challenges, strategic priorities and objectives for investment support for agricultural development”, *Innovatsijna ekonomika*, pp. 14–19.
5. Kodenskaya, M.Yu. Nesterchuk, Yu. O. (2011), “Investment component of agrarian-industrial integration”, *Ekonomika APK*, pp. 45–51.

6. Savchuk, N. (2011), “Condition of investment climate of Ukraine and directions of his improvement”, *Democratic Governance*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.lvivacademy.com/visnik8/fail/Savchuk.pdf> (Accessed 10 Jan 2020).
7. Vishnyak, G. A. (2015), “Formation of a system for monitoring investment development of agricultural enterprises”, *Visnyk Berdians'koho universytetu menedzhmentu i biznesu*, vol. 1, pp. 58—62.
8. The Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2020), [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine “On Investment Activity”, available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T156000.html (Accessed 10 Jan 2020).
10. Government portal (2020), “State Agency for Investments: Investment attractiveness of regions, full version of the rating and report”, [Online], available at: <http://vvv.kmu.gov.ua/> (Accessed 10 Jan 2020).

Стаття надійшла до редакції 16.01.2020 р.